Stoflike versorging in die Nuwe Testamentiese Kerk – waarheen lei dit ons in ons ondersoek na die diakenamp?

In 'n vorige artikel (gepubliseer in In die Skriflig, No. 4, Aug.-Sept. 1967) het enige op die oog af direkte gegewens omtrent die Diakenamp in die Skrif ondersoek, t.w.

1. Handeling 6 en die Diakenamp;
2. Die begrip „diakonos” as aanduiding van 'n besondere ampsdraer.

Die resultate daarvan was hoofsaaklik negatief, in dié sin dat bevind is dat uit hierdie gegewens weinig konkreets oor die diakenamp gesê kan word.

Hierdie studiestuk poog om 'n saaklike ondersoek in te stel uitgaande van sekere hedendaagse beskouinge van die diakenamp, die Skrifgegewens daaromtrent na te speur en vas te stel waarheen dit ons mag lei in die nadere bepaling van die diakenamp.

1. *Die Besondere aandag van die Evangelie aan die armes en die weduwees.*

Wie aan die diaken dink, dink onmiddellik aan die armes en die weduwees.

Die besondere aandag wat die Evangelie van Christus (én die O.T.!) aan die armes en die weduwees gee, is goed bekend.

Ons volstaan met 'n verwysing na 'n verteenwoordigende aantal kernuitsprake oor die armes en die weduwees.

Armes:

Lukas 6:20 — Salig is julle, armes . . .

Matth. 11:5	}	Die evangelie aan die armes — hoe wesentlik dit is: dit is merkteken van die ware Messias.
Luk. 4:18		
Luk. 7:22		

Mark. 10:17-31 par.

Luk. 14:12-14

Luk. 16:19-25

Luk. 19:8

1 Tim. 6:17-19

Jak. 5:1-6

Hand. 2:42-47	}	Die gemeenskaplike besit in die vroegste kerk, sodat niemand behoeftig was nie.
Hand. 4:32-37		
Hand. 11:29-30		

Hand. 24:17

Rom. 15:25-31

1 Kor. 16:1-4

2 Kor. 8 en 9

Gal. 2:10

Luk. 21:1-4	}	Die stoflike gemeenskap wat die gelowiges uit die heidennasies moes hê met die behoeftige gemeente van Jerusalem.
Jak. 2:1-13		

Dat in die gemeente geen onderskeid tussen ryk en arm gemaak mag word nie.

Weduwees:

Mark. 12:40 par. — Jesus veroordeel die Fariseërs wat „die huise van die weduwees opeet”.

Mark. 12:41-44 par. — Jesus stel die arm weduwee se gawe as voorbeeld.

Luk. 7:12 — Jesus ontferm Hom oor die treurende weduwee.

Hand. 6:1-7 — Die Griekssprekende weduwees en die daaglikse *diakonia*.

Hand. 9:39-41 — Belangrik vir die plek van die weduwees in die gemeente.

1 Tim. 5:1-16 — Oor die versorging van weduwees.

— en oor die verkiesing van 'n weduwee.

Jak. 1:27 — Hoogwaardering van besoek aan weduwees en wese.

2. *Is die benaming „Diens van Barmhartigheid” as aanduiding van die armversorging in die Nuwe Testamentiese Kerk Skriftuurlik verantwoord?*

In ons kerklike lewe dra die amp van die diaken lank reeds die geykte beskrywende naam: die diens van barmhartigheid.

Onder „diens van barmhartigheid” word dan verstaan: die kerklike versorging van die hulpbehoewendes; die stoflike versorging van armes. En dit word dan gesien as die ampswerk van die diaken.

Laat ons nou in volgorde nader besien:

- (a) Die vraag of versorging van die behoeftige gelowiges *Skriftuurlik* omskryf kan word as *barmhartigheidsdiens*.
- (b) Die vraag of daar in die N.T. verband is tussen die begrip „barmhartigheid” en die begrippe *diakonia/diakonos*.
- (a) *Is daar 'n saaklike verband tussen die begrippe „barmhartigheid” en „armversorging” in die N.T.*
- (i) *Die Begrip barmhartigheid in die N.T.:*

Die N.Tiese begrippe vir „barmhartigheid” is *eleos* — *eleeō* — *eleēmosunē*. Selde ook: *oiktirmos* — *oiktirmōn*.

Die grondgedagte van die *eleos*-begrip is dié van ontroering, medelyde met die ellendige.

Die Hebreeuse begrip was *chesed*.

Chesed kan tweërlei betekenis hê:

- (a) pligmatige trou, bv. die tussen familie of bondgenote — in die betekenis in LXX. vertaal as: *dikaioisunē*.
- (b) Hulp, goedheid, genade van 'n hoër geplaasde teenoor sy mindere of die ellendige — dán in LXX vertaal as *eleos*.¹

Die grondgedagte van *eleēmosunē*, 'n laat-Griekse woord, is ook: medelyde.

In die LXX is dit meestal die vertaling van die Hebreeuse *sedaka*.

Sedaka kan ook tweërlei betekenis hê:

- (a) geregtigheid — dán in LXX vertaal met *dikaioisunē*.

- (b) goedertierenheid, weldadigheid, genade; in besonder: weldadigheid teenoor die armes = aalmoes — dan in LXX vertaal as *eleēmosunē*.

Beide *eleos* (as vertaling van *chesed*) en *eleēmosunē* (as vertaling van *seduka*) het gevolglik tweeërlei betekenis:

- (a) die Goddelike erbarming; Gods neerbuigende, helpende liefde.
 (b) menslike erbarming; besonderlik: barmhartighedsbeoefening, milddadigheid teenoor die nederige.²

Die verskil in gebruik was dat *eleos* meestal die algemene term is, en *eleēmosunē* die meer besondere, t.w. spesifiek die weldaad aan die armes.

Eleos slaan dus in die N.T. nie noodwendig op barmhartigheid aan *armes* nie. Daarenteen word *poiein eleēmosunē* tegniese term vir die Joodse „barmhartigheid bewys”, d.w.s. „hulp aan die arme” of „aalmoes gee”.

In die N.T. word *eleēmosunē* inderdaad alleen van *menslike* neerbuigende genade gebruik en beteken „aalmoes” as ’n *daadwerklike* barmhartigheid.

(ii) Die aalmoes-gedagte by die Jode in die N.T.

Uit die Rabbyne literatuur blyk dat die gee van aalmoes in die Joodse godsdiens van die N.Tiese tyd eintlik gelyk gestaan het aan gebodsvervulling, en dan wel die hoofgebodsvervulling. Die gee van gawes aan die ellendiges *deur die individu* is besonder hoog aangeslaan. Die koste van die gemeenskaplike armversorging is uit ’n tempelbelasting gedek, waartoe die gemeentelede verplig was na gelang van hulle prestasievermoë. Daarnaas kon egter vrywillige individuele gawes aan die armes gegee word.³

Iets van hierdie klem wat die barmhartigheds- of aalmoesbegrip in die Joodse godsdiens gehad het, kry ons ook weerspieël in die Evangelie: Jesus laat in sy gesprekke met die Skrifgeleerdes en Farisiërs dikwels die nadruk val op die regte wyse van en regte gesindheid by die gee van aalmoes (vgl. o.a. Matth. 6:2-4; Luk. 11:41; Luk. 12:33). Ook benadruk Jesus op meer algemene wyse, juis met die gebruik van *cleos* of *eleeō*, die noodsaaklikheid van die barmhartighedslewe teenoor die naaste (vgl. Matth. 5:7; Matth. 9:13; Matth. 12:7; Matth. 23:23; Luk. 10:37).

Daarteenoor is dit opvallend dat, spesifiek met betrekking tot die versorging van die behoeftiges in die gemeente, die *aalmoesbegrip*, wat so baie gewig dra in die Joodse godsdiens, *nie prominent is in die N.Tiese gemeentelike lewe nie!*

In *Handelinge*, waar die gemeentelike lewe van die vroegste kerk geteken word, en waar die aangeleentheid van stoflike besit en armoede in Hand. 2-4 skerp benadruk word, word die aalmoesbegrip *nie* vir die versorging van die behoeftes van die gelowiges gebruik nie.

Die kreupel *Jood* vra die apostels wel om 'n aalmoes (Hand. 3:2, 10); en van die *proseliet* Cornelius se lewe voor sy bekering word vermeld sy baie aalmoese wat hy aan die volk (Jode) gegee het. Verder verwys Paulus ook wel eenmaal na die hydraes van die gemeentes vir Jerusalem as „aalmoese en offers aan my volk” (Hand. 24:17). In die lig van sy woordgebruik in sy briewe met betrekking tot dié saak (sien hieronder), moet egter aangeneem word dat Paulus hom hier aanpas by die spraakgebruik van sy Joodse teëstanders in die hofgeding voor Felix.

Die enigste uitsondering is Hand. 9:36, waar van Talita gesê word: „sy was oorfloedig in goeie werke en aalmoese wat sy gedoen het”.

In die briewe van Paulus ontbreek die begrip aalmoes geheel en al. Paulus gebruik wel *eleos* en *eleeō* dikwels, maar feitlik deurgaans net in verband met God se barmhartigheid teenoor die mens in sy ellendige sondestaat.

Die uitsondering hier is Rom. 12:8, die bekende en belangwekkende uitspraak oor die *charismata* in die gemeente: „wie barmhartigheid bewys, met blymoedigheid”.

Waar Paulus egter uitdruklik handel oor die versorging van die armes in die kerk, plaaslik en in kerkverband, soos in 1 Tim. 5; Rom. 12:13; Rom. 15:25-31; 1 Kor. 16:1-4; 2 Kor. 8-9, spreek hy in ander begrippe as die aalmoes- of barmhartigheidgedagte.

Ook in die *Algemene Sendbriewe* kom *eleēmosunē* nie voor nie, terwyl *eleos* alleen deur Jakobus gebruik word, en wel twee maal: in Jak. 2:13 as samevatting van die *gesindheid* en *gedrag* van die gemeente teenoor die ryke en die arme, en in Jak. 3:17 saam met ander christelike deugde.

Slotsom:

Ons moet dus konkludeer dat die aalmoes-gedagte van die Jooddom nie die beheersende gedagte by die versorging van die behoeftiges in die N.Tiese kerk was nie; ja, ook breër gestel: dat ook die barmhartigheidsgedagte nie prominent was daarby nie.

Om dus die versorging van behoeftiges, weduwees en wese in die christelike gemeente te noem „die diens van barmhartigheid” vind weinig grond in die N.Tiese kerk.

(b) „Barmhartigheid” en die begrippe *diakonia*/*diakonos*.

Hieroor kan ons kort wees.

In die N.T. is daar bykans geen begripsamehang tussen „barmhartigheid” en „diens” (*diakonia* of *diakonos*) nie.

Die tegniese term, *eleēmosunē*, word nooit saam met *diakonia*/*diakonos* gebruik nie.

Slegs eenkeer word *diakonia* en *eleos* saam gebruik, nl. in Rom. 12:7 en 8 waar hulle sonder direkte verband naas mekaar voorkom.

In 2 Kor. 4:1 word *eleeō* en *diakonia* wel in samehang gebruik, maar daar gaan dit om die barmhartigheid van God waardeur Paulus in die *diakonia van die apostelskap* staan!

Slotsom:

Geoordeel op spraakgebruik in die N.T., is daar nie grond om die amp van die diaken te omskryf as die diens van barmhartigheid nie.

3. *Die noue samehang van die begrippe: arm (behoefstig ens.) en koinonia (gemeenskap).*

Die primêre *koinonia* (gemeenskap) in die N.T.⁴ is geestelik van aard: gemeenskap met Jesus Christus, sy dood en opstanding, sy Gees, deur die geloof.

Die geestelike *koinonia* met Christus en al sy gawes, lei na die apostoliese getuienis egter noodwendig tot 'n openbaring van *koinonia* tussen die gelowiges: die gelowiges het gemeenskap met mekaar deur hulle gemeenskaplike gemeenskap met Christus. „Die Christusgemeinschaft führt notwendig über in die Christengemeinschaft, die Gemeinschaft der Glieder untereinander”.⁵

Nou het *koinonia* na sy grondbetekenis 'n sterk aktief-konkrete konnotasie: dit is „gemeenskap” in die sin van

- (i) met iemand *deel hê* aan iets;
- (ii) 'n *aandeel neem* aan iets;
- (iii) iemand *deelname gee* aan iets.

En nou is dit opvallend hoedat in die Nieu-Testamentiese kerk juis hierdie aktief-konkrete konnotasie van die begrip die klem dra in die gemeentelike lewe: dit tree veral aan die lig in die besonder opvallende gebruiksamehang tussen die verskillende begrippe vir „arm” en die begrip *koinonia* – 'n samehang wat *nie* in die Evangelie voorkom nie, maar juis opduik onmiddellik na die aanvang van N.Tiese kerk.

In die Jerusalemse gemeente.

Hand. 2:42-47.

Hand. 2:42 stel, onmiddellik by die aanvang van die N.Tiese kerk, voor ons die vier grondpilare waarop die gemeentelike lewe van die vroegste kerk gebou was: „En hulle het volhard in die leer van die apostels en in die gemeenskap en in die breking van die brood en in die gebede”.⁶

En dan is die opvallende van die gebruik van die woord hier, dat dit duidelik in 'n heel besondere betekenis gebruik word. In breek sin sluit *koinonia* al drie die ander sake in: leer van die apostel (prediking); breking van die brood (nagmaal); gebede -- dit is die uitinge van die gemeente se geloofsgemeenskap! Maar hier word *koinonia* onderskei van genoemde sake en daarnaas geplaas. Dit is 'n aanduiding dat *koinonia* hier 'n heel besondere, gekonsentreerde, sterk konkrete betekenis moes aanneem.

Vers 44 keer dan ook spesifiek hierna terug: „En almal wat gelowig geword het, was *hymekaar* en het alles *gemeenskaplik besit* (koina!). Dit is dan waarin die konkrete *koinonia* van die gemeente bestaan: dit is tweeledig, 'n *saam-lewe* en 'n *gemeenskaplike besit van aardse goedere*, as konkrete belewing van hulle geestelike goedere, nl. die *gemeenskap* met Jesus Christus.

Vers 45 toon die praktiese betekenis van die *koinonia*: daar is dan aan elkeen uitgedeel volgens sy behoefte (*chreia* — nood of armoede).

Slotsom:

Voorsiening in die *behoefes van elke gelowige* is hier 'n besondere belewing van die *gemeenskap* in die kerk van Christus, en raak 'n wesenstrewe van die gemeentelike lewe.

Hand. 4:32-35.

Dieselfde verbande word hier belig:

Vers 32: Die gelowiges het in diepe *geestelike gemeenskap* geleef („een van hart en siel”), en dit in *konkrete gemeenskap beleef* („niemand het gesê dat iets sy eie was nie, want hulle het alles in *gemeenskap* (*koina*) gehad”).

Verse 34 en 35 toon die praktiese betekenis van hierdie *koinonia*. Niemand van die gemeente was arm (*endeës*) nie, want aan *elkeen* is *uitgedeel* volgens sy behoefte (*chreia*).

Rom. 12:13 „Neem 'n aandeel aan” of „Beoefen *gemeenskap* met” (*koinōneō*) die behoeftes (*chreiai*) „van die heiliges”.

Let wel: Hier word die begrip „gemeenskap” reeds 'n daadwerklike huldbetoon in die armoede van die deelgenote van die geloof!¹⁷

In Paulus se kollekte vir die gemeente van Jerusalem.

Besonder prominent is die samehang tussen *koinonia* en die „armoede”-begrippe in die gedeeltes wat op hierdie saak betrekking het:

2 Kor. 8 en 9.

In 2 Kor. 8 word *koinonia* (vs. 4) in noue verband gebruik met *ptōcheia* (armoede — vs. 2 en 9); *ptōcheuō* (arm wees — vs. 9) en *husterēma* (gebrek of tekort — vs. 14). Dit gaan om die hydraes aan die behoeftiges van gemeentes van Jerusalem en/of die behoeftige gemeente self. Hierdie hydrae noem Paulus: *charis* (liefdegawe, guns) en *eulogia* (dankoffer). En nou gebruik Paulus *koinonia* as ekwivalent hiernaas.

Om 'n liefdegawe, 'n dankoffer aan die armoedige „heiliges”, gelowiges van Jerusalem te skenk, is om *gemeenskap* te beoefen met die behoeftige medegelowiges.

In 2 Kor. 9 word *koinonia* saam met *penēs* (arm — vs. 9) en *husterēma* (gebrek — vs. 12) gebruik.

Paulus getuig hier dat die voorsiening in die behoeftes van die heiliges vir hulle bewys is van: (i) „die onderwerping aan julle belydenis” en van (ii) mildadige gemeenskapsbeoefening met hulle.

Rom. 15:25-31 — „Want Macedonië en Achaje het dit goed-gevind om 'n sekere *koinonia* te maak aan die armes (*ptôchoi*) van die heiliges in Jerusalem”.

Hier word die begrip „gemeenskap” reeds tot so 'n mate vereenselwig met „armversorging” dat *koinonia* hier tereg met die konkrete betekenis van „kollekte” of „bydrae” vertaal kan word: „Das Abstraktum *koinonia* wird dem Paulus darüber R15.26 unmittelbar zum Konkretum *Kollekte*”.⁸

Besonder belangrik is hier Paulus se fundering en motivering van die bydrae van die christene uit die heiden volke vir die arm gemeente van Jerusalem: „Want as die heidene gemeenskap gekry het (*koinoneō*) aan hulle (die Jode se) geestelike goedere, is hulle ook verskuldig om hulle met stoflike goedere te dien” (vs. 27).

Die heidenchristene het gemeenskap gekry aan die geloof van die Joodchristene, hoe kan dit dan anders as dat hulle stoflike gemeenskap met die Joodchristene beoefen deur hulle in hul armoede te hulp te kom!

Gal. 2:9-10.

By die duidelike terreinverdeling tussen die apostels onder die Jode en dié onder die heidene, gee hulle mekaar egter die regterhand van gemeenskap (*koinonia*). En dan volg direk die opvallende bepaling: *alleen* moet Paulus en Barnabas dan onder die heidenchristene dink aan die *ptôchoi* (die armes — scil. van Jerusalem!).

Dáárin sal — na hulle klaarblyke gevoel — die *koinonia* op heerlike wyse geopenbaar word!

Ek verwys ook na *Hebr. 13:16* en *1 Tim. 6:18* vir soortgelyke verbinding „armversorging” aan die kernbegrip *koinonia*.

In die versorging van die bedienaars van die Woord.

Fil. 4:10-20.

Hier word *sunkoineō* en *koinoneō* verbind aan Paulus se persoonlike behoeftes, uitgedruk met die terme: *husterêsis* (gebrek — vs. 11), *chreia* (behoefte — vs. 16) en *thlipsis* (verdrukking — vs. 14). Hy stel dit egter ook breër: aan sy hele „rekening van uitgawe en inkomste”!

Gal. 6:6 hang ten nouste hiermee saam: „Maar laat hom wat in die Woord onderwys ontvang, gemeenskap gee (*koinoneō*) in alle goeie dinge aan hom wat onderwys gee”.

Hier het ons ook in verband met die versorging van die bedenaar van die Woord dieselfde wisselwerking van die *koinonia* in geestelike en in stoflike goedere as wat ons in *Rom. 15:25-31* gehad het in verband met die versorging van die behoeftige broeders!

Gevolgtrekking:

- (i) Voorsiening in die behoeftes van die geloofsgenote (armversorging) is in die N.T. ten nouste verbonde met die wese van kerk-wees.
- (ii) Maar hierdie „armversorging” is nie ’n opsigself staande saak in die kerk nie. Dit is deel van ’n groter en diepergaande saak: die konkrete belewing en uitlewing van die gemeenskap van die geloof deur een Gees.
- (iii) Hierdie konkrete gemeenskap kom op gelykluidende wyse tot uitdrukking in die stoflike versorging van die bedienaar van die Woord.

4. *Samehang van die begrippe „gemeenskap” en „versorging van die behoeftiges” met die begrip diakonia.*

II Korinthiërs 8 en 9.

Die begrip *diakonia* kom in hierdie twee hoofstukke oor die kollekte vir die behoeftige gemeente van Jerusalem nie minder nie as ses keer voor: vier keer *diakonia* en twee keer die deelwoord: *diakonoumenei*.

In 2 Kor. 8:1-5 gaan dit oor die hydrae van die kerke van Macedonië.

Nieteenstaande hulle eie diepe armoede (vers 2) was hulle bereid, nee begerig, om bo hulle vermoë by te dra (vers 3), en het gesmeek dat aan hulle geleentheid gebied word vir „’n liefdegawe (of guns *charis*) en gemeenskap (*koinonia*) aan die bediening (*diakonia*) aan die heiliges” (vers 4).

Hier is dus prake van ’n *diakonia*, ’n BEDIENING, waardeur liefdegawes aan die heiliges, d.i. aan die geloofsgenote (die gemeente van Jerusalem) geskenk word, en waardeur stoflike, konkrete gemeenskap met die geloofsgenote beoefen word.

Temeer belangrik word hierdie uitspraak van vers 4 wanneer die geneties *tēs diakonias*, saam met Grosheide” geneem word as genitivus explicatus by *charis* en *koinonia*.

Dan sê Paulus hier: die Macedoniërs wou graag ’n liefdegawe gee en gemeenskap bestaan *wat sou bestaan in* bediening van die heiliges. „Daardoor wordt de *diakonia* gekenschetst als *charis* en als *koinonia*”.

En dan het ons hier sprake van ’n BEDIENING wat behels: liefdegawe en konkrete gemeenskapsbeoefening met behoeftige geloofsgenote!

Van groot belang is verder om hier nou te wys op Paulus se konsekwente gebruik van die benaming *hagioi*, heiliges vir die gelowiges van Jerusalem in sy spreke oor hierdie BEDIENING.

Ek haal Ridderbos se treffende uitspraak hieroor aan:¹⁰

„De praegnantie van *hoi hagioi* als armen zal daarom speciaal te zoeken zijn in de verbinding van begrippen als *diakonein*, *koinonia*, *koinoneō*, *logeia* enz. met *hoi hagioi* . . . m.a.w. het specifieke spraak-

gebruik stempelt niet sozeer de heiligen als armen, maar de DIENST, COLLEKTE enz. als een dienst aan de heiligen van God, d.w.z. als onderling CHRISTELIJK hulpbetoon. Het is niet slechts een dienst van aalmoezen of van algemene menslievendheid; het is een dienst die, omdat hij aan de heiligen Gods geschiedt, ook zelf een hoog en heilig karakter draagt, en daarom met des te grotere bereidwilligheid vervuld wil worden."

Opvallend is dat Ridderbos ook langs hierdie weg kom by die afwysing van die aalmoes-(barmhartigheids-) gedagte as grond vir die kerk se bediening aan die behoeftiges. Verder toon ook hierdie gebruik van Paulus dat hierdie bediening gesien word as geloofsdaad wesentlik eie aan die volk van God.

In 2 Kor. 8:19-20 is weer sprake van hierdie liefdegawe (*charis*) wat deur ons bedien word (*diakonoumenêi*)" en van hierdie oorfloed (*hadrotês*) wat deur ons bedien word (*diakonoumenêi*).

In 2 Kor. 9:1-9 roep Paulus die Korinthiërs op tot „die bediening (*diakonia*) aan die heiliges". Hulle gawes noem hy in verse 5 en 6 'n dankoffer (*eulogia*), en in vers 9 sluit hy sy oproep tot hulle af met die woorde: „Soos geskrywe is: Hy het uitgestrooi, hy het aan die armes (*penêsin*) gegee, sy geregtigheid bly tot in ewigheid".

In 2 Kor. 9:12-15 getuig Paulus van die betekenis wat hierdie bediening vir die geloofsgenote in Jerusalem sal hê:

- (ii) Die bediening (*diakonia*) van hierdie dienswerk (*leitourgia*) voorsien in die behoeftes (*husterêmata*) van die heiliges (vers 12). Maar nie alleen dit nie, ook is hierdie bediening vir die Jerusalemse geloofsgenote;
- (iii) die bewys van die Korinthiërs se onderwerping van hulle belydenis aan die Evangelie (d.w.s. die bewys dat hulle hulle geloof waarlik wil beleef en uitleef);
- (iii) asook die bewys van hulle milddadige gemeenskap met die gelowiges van Jerusalem en met almal!

Romeine 15:25-31.

Hier gebruik Paulus sowel die werkwoord *diakoneō* (vers 25) as die snw. *diakonia* (vers 31) om sy insameling van Macedonië en Achaje se gemeenskapsgawe (*koinonia* — vers 26) en die uitdeling daarvan aan die behoeftige heiliges in Jerusalem aan te dui.

Vers 27 toon dat Paulus hier pertinent onderskeidend spreek. Hy gebruik naamlik hier twee woorde vir „dien": *leitourgeō* en *diakoneō*. Die ander gemeentes het 'n plig om die Jerusalemse gemeente met stoflike goedere *te dien* (*leitourgeō*), terwyl Paulus reis om hierdie *koinonia*, hierdie gemeenskapsgawe aan die Jerusalemse gemeente te gaan *bedien* (*diakoneō*).

Verder onderskei Paulus geestelike goedere en stoflike goedere: Dit is die wesentlike geloofsplig van die gemeentes van Macedonië en Achaje om waar die Joodse gemeente hulle gemeenskap gegee het

aan hulle geestelike goedere, nou die Jerusalemse gemeente met hulle stoflike goedere te dien (*leitourgeō*). Paulus, wat die hele aangeleentheid organiseer, propageer en beheer, *bedien* (*diakoneō*).

Hier skyn Diakonia werklik reeds byna tegniese term te word: die BEDIENING van stoflike gemeenskapsgawe aan 'n behoeftige gemeente en/of die behoeftiges van die gemeente, waardeur die geloofsgemeenskap konkreet beleef word.

2 Kor. 9:12 in die lig hiervan weer besien.

Hier kry ons nl. dieselfde onderskeiding: „want die bediening (*diakonia*) van hierdie dienswerk (*leitourgia*) voorsien nie alleen in die behoeftes van die heiliges nie”.

In die lig van Rom. 15:25-31, moet *leitourgia* hier verstaan word as die „diens deur stoflike goedere” van die Korinthiërs, en *diakonia* as Paulus c.s. se *bediening* daarvan aan Jerusalem, as die gesante van die gemeentes vir dié doel.

Handelinge 11:29-30 en 12:35¹¹

Dit is besonder opvallend dat die skrywer Lukas in hierdie Skrifgedeeltes in presies dieselfde terme oor die kollekte vir Jerusalem spreek as wat Paulus dit in Rom. 15:31 doen.

Hand. 11:29-30: „En die dissipels het besluit dat iedereen van hulle na sy vermoë sou stuur tot *bediening* (*eis diakonia*) van die broeders wat in Jerusalem woon. En dit het hulle gedoen en dit deur Barnabas en Saulus aan die ouderlinge gestuur.”

Hand. 12:25: En Barnabas en Saulus het van Jerusalem teruggekeer, nadat hulle *die bediening* (*tên diakonian*) vervul het.”

Gevolgtrekkinge:

- (1) Daar is 'n opvallende herhaaldelike gebruik van *diakonia* in verband met die liefdesdiens en gemeenskapsbetoon in stoflike goedere aan behoeftige geloofsgenote.
- (2) Hierdie *diakonia* is te karakteriseer as: gemeenskapsbelewing met of betoning aan die heiliges, hulle met wie die ander gelowiges gemeenskap aan geestelike goedere het.
- (3) Gevolglik is hierdie *diakonia* duidelik 'n wesentlike saak vir die ware kerk-wees van die gemeente.
- (4) Tog is *diakonia/diakoneō* in die behandelde gedeeltes na alle waarskynlikheid nie as tegniese term (diakonale sorg) gebruik nie. (Temeer so ook in die lig van die ruimere gebruik van hierdie begrippe deur Paulus vir enige dienswerk in die kerk — sien my studiestuk oor die begrip *diakonos* in: In die Skriflig, Aug.-Sept. 1967.) D.w.s. selfs in Rom. 15:25 beteken *diakoneō* nie: „die werk van 'n diaken doen” nie.
- (5) Andersyds is dit ook duidelik uit die samehang van die begrippe arm-gemeenskap-*diakonia* (soos aangetoon), dat sowel die engere

saak van armversorging, as die breëre en diepergaande saak van die konkrete gemeenskapsbeleding onder die gelowiges ten duidelikste aangedui word as 'n besondere en uiters belangrike **BE-DIENING**. En wel as 'n eiesoortige bediening naas andere soos die *diakonia* van die apostel (o.a. Hand. 21:19) of van die evangelis (2 Tim. 4:5); vgl. ook 1 Kor. 12:5).

- (6) Hoewel dus nie tegniese term in die sin van „die diakenamp” nie, kry *diakonia* op plekke soos Rom. 15:25-31 (en miskien 2 Kor. 9:12; Hand. 11:29; Hand. 12:25) wel 'n sekere tegniese betekenis, nl.: *die bediening van stoflike gemeenskapsgawes aan 'n behoeftige gemeente en/of die behoeftiges van die gemeente, waardeur die geloofsgemeenskap konkreet beleef word!*

Naskrif:

Verdere studie voortbouend op die voorafgaande, sal aandag moet skenk aan o.a.:

1. Afsondering van manne spesiaal vir verskillende vorme van stoflike versorging.
2. Uitsprake oor die gemeente en die weduwees.
3. Hand. 6. besien in die lig van hierdie gegewens.

VOETNOTE:

1. Vgl. R. Bultmann, Theol. Wörterbuch zum N.T. (TWNT), II, 474 e.v.
2. Vgl. Strack-Billerbeck, Kommentar zum N.T., Matthäus, 387 e.v.
3. Vgl. Strack-Billerbeck, a.w., 387-388.
4. Vgl. F. Hauck, *koinonia*, TWNT III, 804-808 vir 'n volledige behandeling van die teologiese draagwydte van die *koinonia*-begrippe.
5. Hauck, a.w., 807-808.
6. Vgl. oor Hand. 2:42 veral die prikkelende behandeling deur L. Floor, in dieselfde spore. 'n Ondersoek na die struktuur van die sendingwerk, 61-68.
7. Vgl. Hauck, a.w., 808.
8. Hauck, a.w., 809. Vgl. ook H. Ridderbos, Aan de Romeinen, Commentaar op het N.T., 337.
9. F. W. Grosheide, De Tweede Brief aan de Kerk te Korinthe, Commentaar op het N.T., 226.
10. H. Ridderbos, Aan de Romeinen, Commentaar op het N.T., 336.
11. Vgl. H. W. Beyer se slotopmerking oor *diakonia*, TWNT II, 88.

J. C. COETZEE.